

BESLUT

2020-11-30 Dnr: 20/03081

SAKEN

Matiné: 4 maskerade män, SVT1, 2020-07-29, kl. 15.10, en amerikansk långfilm; fråga om mediets genomslagskraft

BESLUT

Sändningen fälls. Den strider mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Television AB ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

SÄNDNINGEN

Den svartvita filmen *4 maskerade män* från år 1952 handlade om en före detta polischef, Tim Foster, som gav tre gangstrar i uppdrag att genomföra ett vädetransportrån. Alla fyra dolde sina ansikten bakom masker så att ingen av dem skulle kunna ange någon annan om rånet gick snett. Rånet gick enligt plan och polisen anhöll en oskyldig man, chauffören Joe Rolfe, för brottet. Efter en tid i häkte släpptes Joe. Han bestämde sig då för att försöka hitta de verkliga rånarna. Filmen innehöll bland annat följande scener.

Joe lämnade en blomsterbutik och åkte iväg i sin varubil. Rånarna anlände därefter till samma plats i en liknande bil. Två väktare kom ut ur ett hus med en vädetransport. Tre av rånarna rusade ut ur bilen och slog ner väktarna bakifrån, med pistoler i händerna. Väktarna segnade ner till marken. Rånarna tog bytet och åkte iväg. Tumult uppstod. Människor skrek och en tredje väktare sköt mot rånarnas bil.

En av rånarna, Pete Harris, och Joe befann sig på flygplatsen för att åka till Mexiko. Joe köpte en flygbiljett. Pete stod vänd mot en varuautomat. Ett antal poliser kom in i rummet tillsammans med en informatör. Informatören ropade: ”polis!”. Pete vände hastigt sig om och famlade som efter en pistol innanför kavajen. Poliserna sköt Pete i magen. Han tog sig för magen och segnade ner på golvet. En blodig

skjorta anades. Människor i rummet skrek. En av poliserna sa att Pete är efterlyst för ett mord. Pete försökte säga något, hans mun var blodig.

Joe gick in på sitt hotellrum och blev överrumplad av rånarna Boyd Kane och Tony Romano. Han blev nedslagen till golvet med slag mot rygg, mage och ansikte. Joe sparkade Boyd i skrevet. Boyd slog Joe över nacken och han segnade ner. Tony slog honom igen och man såg en närbild på Joes ansikte som grimaserade. Även Tonys ansikte syntes i närbild, han hade näsblod.

Ombord på båten knuffade Joe Tony så att han trillade ner i en soffa. Tony drog sitt vapen och avlossade ett skott som träffade den före detta polischefen. Han tog sig för magen och segnade ner med pistolen i handen. Joe rusade fram mot Tony och ett slagsmål bröt ut om pistolen. Tony höll pistolen i handen. Joe gav Tony flera knytnävsslag i ryggen. Tony satte sig över magen på Joe och försökte rikta pistolen mot hans huvud. Joes och Tonys ansikten visades i närbild tillsammans med pistolen. Ett skott gick av och Tony träffades och föll till golvet. Joe reste sig upp och såg att den före detta polischefen riktade sin pistol mot honom.

ANMÄLAN

Anmälaren anför sammanfattningsvis att filmen var våldsam och sändes på eftermiddagen när barn kunde se den. Män sköts och mördades. I en scen med ett rån av en värdetransportbil slog rånarna ner väktare. En annan väktare sköt mot de flyende rånarna. Filmen hade 15-årsgräns i Sverige.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att sändningen av filmen överensstämmer med bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft. SVT anför i huvudsak följande.

På matinétid sänder SVT varje år fler än etthundra olika svenska och utländska långfilmer. Den aktuella sändningen var en 68 år gammal svartvit spelfilm med engelskt tal och svensk textning. Innehållet var riktat till en vuxen publik men det bedömdes att den kunde sändas på matinétid då det våld som förekom uppfattades vara i enlighet med granskningsnämndens praxis.

Då filmen var producerad i enlighet med dåtida amerikansk produktionskod var innehållet återhållsamt avseende våldets brutalitet. Likaså skulle publiken inte uppmuntras känna sympati för brottslingar utan sensmoralen var ”brott lönar sig inte”. Med dagens ögon var tumult och skottlossningar inte särskilt realistiska då det inte förekom blodstänk eller kulhål och karaktärerna sällan visade tecken på smärta eller lidande. Särskilt bör noteras att det i de dramatiska scenerna inte förekommer barn som yngre barn i publiken kan identifiera sig med.

Den scen med ett värdestransporttrån som anmälaren reagerat på är förhållandevis kort och det våld som förekom, där två väktare slås ner, var skildrat på avstånd. Åskådarnas reaktioner var enligt SVT:s uppfattning inte realistiska nog att verka skrämmande för barn.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmets ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (16 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen tillämpas bland annat vid bedömningen av program som innehåller våld. Den innebär enligt granskningsnämndens praxis ett krav på återhållsamhet i fråga om våldsskildringar och våldsinslag som sänds på tider då barn kan antas ta del av programmen.

Nämnden tillämpar en strängare bedömning för program eller inslag som sänts före kl. 21.00 än för senare sändningar.

Nämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att filmen *4 maskerade män* sändes vid en tidpunkt då varsamhet ska iakttas i fråga om våldsskildringar. Även om filmen var svartvit och från år 1952, anser nämnden att sekvensen där en person blev skjuten av polis på flygplatsen samt den avslutande skottlossningsscenen på båten var av sådan karaktär att de kunde verka skrämmande för barn. Sändningen av filmen vid den aktuella tidpunkten strider därför mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Hanna Teleman.

På granskningsnämndens vägnar

Ulrik von Essen

Hanna Teleman